

Disputatio juridica ad l. 2. Cod. leg. Cornel. de sicariis

<https://hdl.handle.net/1874/341643>

DISPUTATIO JURIDICA

Adl. 2. Cod. leg. Cornel.

DE

SICARIIS

PRIMA.

QUAM

F. D. O. M.

SUB PRAESIDIO

*Viri Clarissimi.*D. PAULI VOET, Juris in Illustri
Academiâ Ultrajectinâ Professoris ordinarii.*Publicè ventilandam proponit,*

WILHELMUS SCHUYLL, Ultrajectinus.

*Ad diem 2. Maji. horâ locoque solitis.*ULTRAJECTI,
Ex Officinâ Johannis à Waesberge,
ANNO cl^o l^o c^o LV.

Nobilissimis Dominis,

D. WYNANDO SCHUYL, Paren-
ti æternum colendo.

D. PETRO SCHUYL, Consiliario
ac bonorum apud Sylvæ-Ducenses bene-
ficialium Quæstori generali, & Senatus
ibidem Expresidi.

D. ARNOLDO SCHUYL, To-
parchæ in Walhorn, Hautain La Val,
Plancinot &c.

Patris summo honore prosequendis.

Juridicas hæc primitias

Submisse offero & inscribo

GUILIELMUS SCHUYL,
Respond.

DISPUTATIO JURIDICA,
Ad l. 2. Cod. leg. Cornel.

DE

SICARIIS

PRIMA.

THESIS I.

Constitutio Gordiani Imperatoris in *d. l.*
2. agit in genere de eo, qui salutem suam
defendit; idque adhibito moderamine
inculpatae tutelae. In specie, & secundum
partes hae continet sequentia: Quis se
licite tueri dicatur? Adversus quem illi
legibus sit concessum, se tueri? Quo in
casu, id est, qua occasione, & quibus positis circumstantiis?
Et denique quid iustae defensionis consequens.

II.

Antequam singulae legis partes expendantur, natura de-
fensionis propriae salutis ab origine erit examinanda. Ubi
occurrit illa difficultas, cui juri sit adscribenda defensio sui?
An juri naturae, An vero juri gentium? Respondeo, pro-
babilis illa sententia, quae juri naturae eam annumerat. Et
quia illud jus defensionem sui suadet, quod nobis est cum
hæc commune: quale est jus naturale, ut juri gentium
contradistinguitur. *Instit. instit. jur. nat. gent. civil. l. 1. §. 11. D.*
Si quadrupes pauper. fec. dic. Et quia passim in jure ratio natu-
ralis, ipsa natura, permittere dicitur, ut quis adversus om-
ne periculum semet tueatur. *l. 4. in princ. D. ad l. Aquil. l.*
1. §. 2. D. vi & de vi armat. Donell. 1. comm. cap. 7.

III.

Neque hic distinguo inter violentiae propulsationem, at-
que adversus injurias alicui illatas defensionem. Quasi illa,
aliqui

aliqui volunt, juri nature, hæc gentium sit adscribenda: Illa nobis cum brutis sit communis, in quæ propriè injuria non cadat. *Init. instit. Si quadr. paup. fec. dic.* Hæc, non item, quod leges solis latæ sint hominibus. *d. Init. Inst.* Et quia in jure Romano, licet significatu laxiori, jus & injuria ad animantia bruta refertur. *init. Inst. jur. nat. Gent. civ. l. 5. §. 1. D. Ad leg. Aquil. l. 1. §. 8. & 11. D. Si quadrup. paup. fec. dicat.* Et quia non distinguit Jurisconsultus in *l. 3. de just. & jur.* Inter vim & injuriam, propulsationem & defensionem. Sic ut nostrum non sit præter legum auctoritatem, quam novam distinctionem fabricare. *Donell. 1. comm. cap. 7. Belsold. ad l. 3. D. just. & jur.* Dissentit Bartol. *ad l. 3. D. just. & jur. Conn. 1. comm. 6. n. 8. Iohann. Coras. in comment. ad d. l. 3. n. 3. 4. 5. Lyclam. 7. Membr. Ecl. 42. Pacius Antinom. cent. 1. quæst. 1. Flanon. disp. 1. inst. §. 11.*

IV.

Neque etiam aliud quid statuendum censeo de moderamine inculpatæ tutelæ, ut quæ nihil aliud est, quam injuriæ atque violentiæ propulsatio non illicita. Licet enim moderationem adhiberi, nobis cum brutis commune non sit, id tamen juri naturæ, quoad originem acceptum est ferendum. Ratio est, quia in *d. l. 3.* etiam de inculpatæ tutelæ moderamine agit; cum quod illicite fit, jure factum censeri non possit. *l. 5. Cod. legib.* Adeo ut incongruenter dictæ legi 3. statuatur, in culpata tutelæ moderamen esse juris civilis, etiam quoad originem. *Connan. 1. comm. jur. civil. cap. 6. n. 8. Diff. Berlich. Pract. concl. part. 4. concl. 13. n. 2. Boetius tract. de duell. cap. 10. Flanon. disp. Instit. 1. thes. 11.*

V.

Non tamen improbabiler statui posset, injuriæ propulsationem non tantum esse de jure naturali, sed & gentium, sed & civili, licet non origine. Est de jure naturali, in quantum origo ejus instinctui nature, rectæ rationi attribuitur. Et idem quod est de jure naturali, in quantum apud omnes gentes peræque custoditur; in quantum in civitatem receptum

ptum est, juri gentium ac civili congruum est. §. 1. 2. *Instit. jur. nat. gent. & civil. l. 9. D. just. & jur. l. 45. §. 4. D. Ad leg. Aquil. Cujac. 5. Observ. cap. 18. Besold. ad l. 3. de just. & jur. vel non in argute cum Bartolo dici posset; in hominibus est de jure gentium, in animalibus de jure naturæ. in d. l. 3. D. just. & jur. Besold. delib. jur. ex 1. D. libr. c. 8.*

VI.

Itaque cum omni juri conveniat sui defensio, injurię propulsatio, eum non tantum in Cæsaris, sed & conscientię foro tutam fore, qui vim atque injuriam propulsat, dubitandum non est. *l. 3. de just. & jur. l. 45. §. 4. D. Ad l. Aquil. l. 3. Cod. Ad l. Corn. de Sicar.* Et quia eadem quæ juri civili permessa circa propriæ salutis defensionem, etiam de jure divino permessa leguntur. *Exod. 21. vers. 13. & cap. 22. vers. 2.* Et quia quando publica autoritas implorari non potest, privatus quisvis, tam nutu Dei, quam omnium consensu, justitiæ publicæ constituitur minister. Et quia quæ juris sunt naturæ cujus declaratio est decalogus, non possunt non esse in foro conscientię licita ac permessa. Sic tamen ut advertendum sit, quo quisquam sit animo, quo affectu. *Martyr. comm. in Judic. cap. 9. idem in loc. comm. class. 2. cap. 9. Danaus Eth. Christian. lib. 2. cap. 13. ad sext. Prac. Ames. cas. consc. lib. 5. cap. 31. Clarus, s. Homicidarum, quest. 33. Vasque Illustr. quest. lib. 1. cap. 18. num. 11. Besold. ad l. 3. just. & jur. Anton. Matth. disput. 1. de Judic. n. 31. 32. Bull. disp. trib. gen. jur. Præcept. n. 12. Dissentit Jason ad l. 3. just. & jur. anteillum Phocil. in Poëm. Admonit. Alique plures,*

VII.

Quod in tantum procedit, ut si cum quispiam semet adversus vim atque injuriam tueri possit, id non fecerit, adeoque occidi se patiat, in divinum præceptum, de non occidendo, etiam in leges civiles impingat. Et quia lex seu divina, seu civilis, non tantum permittit, ut quis semet adversus omnem vim atque injuriam tueatur, sed etiam jubet *l. 3. D. just. & jur.* Et quia omnium hominum est obedire legi de

non occidendo, nulla adhibita exceptione, ubi lex non excipit *nov. 18. c. 5.* Et quia si per leges proximum occidere non licet, multo minus semetipsum, licebit; ut qui sibi proximus, ex *d. l. 3.* cum tamen quo casu non avertit damnum, si possit, ipse damni autor sit dicendus. *l. 50. D. Reg. jur. l. 109. D. eod. l. 4. D. Nox. Actio.* Et non avertendo à semetipso malum cum possit, pro faciente habeatur, saltem interpretative. *Can. non in inferendâ 23. qu. 3.* Et quia nulla lex cuiusque corpus, & vitam suo ipsius subjecit arbitrio, sic ut quamdiu semet tueri potest, id ex officio teneatur. *Ephes. cap. 5. vers. 29. l. 13. D. Ad l. Aquil. Argum. §. ult. Instit. de his qui sui vel alieni jur. sunt. Castrens. in l. 3. D. just. & jur. num. 9. Berlich. Conclus. Pract. part. 4. concl. 12. n. 13. Ames. loc. cit. Reusner. Symbol. Imper. 51.*

VIII.

Quod jus de propriæ salutis defensione in tantum firmum manet, ut nec à Principe, licet absoluto, alicui auferri possit. Et quia contra jus naturale nihil recte disponit Princeps, ut quod ejus arbitrio subditum non est. *l. 3. D. just. & jur. Argum. §. 2. vers. Ergo Senatus Instit. V. usufr. §. pen. Inst. jur. nat. Gent. civ.* Et quia non obstante Principis dispositione in nullo non peccasse dicendus, qui non paruit. *l. 3. Cod. Ad l. Corn. de Sicar.* Præsertim cum Princeps servari nolit, quod contra juris communis rationem ipse statuerit. *l. 6. Cod. Si contra jus vel util. Publ. Vasquez. illustr. quest. lib. 1. cap. 18. in init. Arumaus Discurs. Publ. jur. 18. Gilhaus. Arbor. judic. crim. cap. 2. tit. Homic. 12. n. 13.*

IX.

Defensionem esse de omni jure ostendi, quantum satis est. Ad contentum propositæ legis progredior, cujus prior pars erat; Quis se licite tueri dicatur? Et cui violentiæ propulsatio sit permessa? Respondeo omnibus permessa est animantibus, si abusive loquamur. *Arg. l. 1. §. 11. D. Si quadr. Paup. sec. dicat. in init. Inst. jur. nat. Gent. & civil.* Si propriæ, quia jus tantum cædit in homines, omnibus hominibus indi-

indistincte competit: nullo status aut conditionis habito discrimine. Idque suadet ratio: est enim defensio juris naturæ, quod omnibus hominibus est commune: adeoque in quo omnes sunt pares; sic ut hominem homini insidiari propter naturalem cognationem nefas sit. *Init. Inst. jur. nat. Gent. Civil. init. Instit. de libertin. l. 9. D. de Inst. & Jur. l. 3. cod. Etiam id suadet generalitas l. 2. Cod. Ad l. Corn. de Sicar. junct. l. 3. Cod. cod. l. 3. D. just. & jur.* Quæ leges cum neminem excipiant, neque quempiam excipere nobis licebit. Erubescimus enim sine lege loqui. *Novell. 18. cap. 5. Gail. 2. Observ. 110. n. 12.*

X.

In specie quæritur an Ecclesiasticæ personæ, moderamen inculpatæ tutelæ rectè adhibeant? Respondeo nec illis id denegari posse. Homines enim sunt, communi naturæ necessitati obstricti; ut æquum sit eosdem communi naturæ beneficio gaudere. Et quod leges cuivis concedunt, & illis concessum censebitur, qui sub legum generalitate comprehenduntur. *d. l. 2. Cod. d. l. 9. Inst. & jur. Clem. unic. de Homicid.* Quid quod ipsis Apostolis hoc jus non fuerit denegatum, quorum etiam gladios secum portasse, non obscure nonnullos sacris litteris proditum est. Quid quod nec Christo, homini; per rationem, quod moderata defensio etiam de jure divino sit licita, adeoque sine peccato. *Bajard. in add. in Clar. §. Homicid. n. 76. Gail. loc. citat. n. 12. Besold. in comm. ad l. 3. D. just. & jur.*

XI.

An etiam servi? idem dicendum per generalia verba in *d. l. 2. 3. Cod. Ad l. Corn. de Sicar. junct. l. 3. D. just. & jur.* Accedit, quod salutis propriæ defensio sit juris naturæ, & quidem ejus, quod nobis est cum brutis commune. *l. 1. §. 11. D. Si quadr. Pauper. feciss. dicatur.* Sic ut ea servis, (qui ad minimum in hoc ipso quadrupedibus erant pares, si non præferendi,) non sit deneganda. *init. Instit. Ad l. Aquil. Cumque quis ex l. Corneliâ tam de occiso servo teneatur, quam*
de

occiso homine libero; sequitur quod æqualis à parte servi & liberi hominis sit defensio, quia est æque gravis utrinque offensio. *l. 1. D. Ad leg. Cornel. de Sicar.* Idque de jure civili posteriori verissimum est, quo expulso jure antiquo, & mitigato rigore dominicę potestatis, non amplius dominis permissum est, impune ultra modum in servile caput sævire. *§ ult. Instit. qui sui vel alien. jur. Sunt l. un. Cod. Emend. Ser- vor. Argum. l. 1. Cod. Prac. Imper. offer.*

XII.

An & deportati? Multo magis. Et propter verba *l. 2. 3. Cod. de Sicar. l. 3. de just. & jur.* quæ generaliter in omnes sunt concepta. Et quia deportati non ea amittunt, quæ sunt juris gentium, tantum abest, ut ea omnia amittant, quæ sunt juris naturalis, etiam quoad effectum, immutabilis. *l. 17. D. de Pæn. §. 2. Instit. capit. deminut.*

XIII.

An idem de Bannitis sit statuendum, anceps est quæstio? Et licet verissimum sit, de moribus nostris bannitos, non per omnia comparari posse deportatis: quia tamen simpliciter banniti ea retinent, quæ sunt juris naturalis; imo de moribus nostris exulum loco habentur, sic ut non magis in illos, quam de jure Romano in deportatos sævire liceat, indubitanter assererem, defensionem illis ademptam non esse. *Argum. dd. l. 5. D. Aquil. Ordin: Camer. Iud. Imper. part. 3. tit. 43. n. 3. Præsertim cum impune offendi nequeant. Bar- sol. in l. 3. D. just. & jur. Clar. §. sent. §. Homicidium. n. 52.*

XIV.

Neque distinguendum censeo, inter bannitos qui ex causâ morte dignâ, & eos, qui ex causâ levi damnati sunt: quasi illis adempta sit salutis defensio, hiisce non item. In nullâ quippe lege hæc fundata est distinctio; etiam prædictarum legum obstat universalitas. Præterquam quod offensa tali- um non sit impunita, nisi statutis expresse ita sit cautum. *Menoch. Arbitrar. judic. lib. 1. quæst. 89. fere per totum. Clar. d. §. Homicidium. n. 52. Besold. loc. antea citat.*

XV.

Verum quid statuendum de talibus Bannitis, qui ob violatam pacem publicam, & ob atrocissima crimina sunt damnati, sic ut in Imperio, eorum bona & corpora publice omnibus libere permessa sint, nec quisquam temere agere & delinquere in eis violandis & prahendendis possit. *Ordin. cam. Imper. part. 2. tit. 9. §. 3. interpret. D. Iust. Goblero.* Quales etiam de jure civili erant, transfugæ quæ ad hostes defecerant. *l. 3. §. ult. D. leg. Corn. de Sicar.* Desertores militiæ, qui ab obviis quibuscunque impune occidi poterant. *l. 2. Cod. quand. lic. unicuique vind. se vel. publ. devot.?* Respondeo, licet nonnullis videatur talibus adempta esse propriæ salutis defensio, quod aggressori cuicunque eosdem offendendi concessa videatur potestas; & quidem de jure & auctoritate magistratus: religio tamen mihi est hac in parte illorum legere vestigia. Cum enim leges civiles permittant cuique sanguinem suum quoquo modo redimere. *l. 1. D. de bon. eor. qui l. 18. Cod. Transact.* Non videbitur hoc iis esse denegatum ut adversus aggressores sese tueantur. *l. 2. 3. Cod. leg. Corn. Sicar.* Neq; enim poterit jus civile eam defensionem adimere, nisi ratio naturalis fortior id suaverit, quam omnibus jus naturale concessit. *d. l. 3. D. just. & jur.* Quod in tantum procedere tradit Arumæus, ut ne quidem ea defensio (hyperbolica est locutio) diabolo sit deneganda. *Iohanni de Arnono in Pract. Crim. citat. ab Arumæo discurs. Acad. de Jur. Publ. §. Bull. diff. de trib. gen. Jur. Præcept. n. 10.* Immo nec id fecit jus civile; cum non tam jussit adhibita sanctione, ut ab omnibus quibuscunque devota capita occidantur, quam quidem disposuerit atque dispensaverit, ut occidantur impune. *Anton. Matth. tract. de Crimin. tit. 5. libr. 48. P. c. 2. 16.*

XVI.

Multo minus occisorem in foro poli, id est conscientiæ securum faciet statutum, quo disponitur, ut bannitus impune offendi atque occidi possit, licet eum à pœnâ legis super homicidio dictâ in foro soli immunem declaret. Neq; enim ex vi statuti in foro conscientiæ quis redditur tranquillus, cum

B

statu-

statutum à Magistratu Politico latum homini externo, non
conscientiæ sit latum. Neque enim conscientis informan-
dis datus est, neque calubus conscientiæ decidendis præ-
positus. Ubi enim agitur de peccato evitando non ad sta-
tura, aut leges civiles, verum alio recurrendum est. Sic sta-
tuerente Imperatore Justiniano in *Novell. 137. in init.* & *Ol-
dendorpio explicante in Class. in init. de jur. ordin.* Quid enim si
statutum ita disponderet, casu quo bannitus quis est ex causa
pecuniariâ? Foret iniquum. *Clar. S. Homicidium. n. 52. 53. 54.*
Cevall. comm. contr. comm. quæst. 554. *Danaus Ethic. Christ.*
lib. 2. cap. 13. *Diff. Bartolus in d. 1. 3. just. & jur. aliique ibidem*
citati. Besold. ad d. 1. 3. D. ex parte etiam prædicti autores.

Ad Nobilissimum Dominum,
GUILIELMUM SCHUYLL,
de Defensione sui disputantem.

QUale sit auxilium proprium, defensio qualis
Quemque sui deceat, differe Schuiliade;
Hectoreaue obices, quos adversaria turba
Ponit mente fuga, & viribus ingenii.
Contigit excellens tibi, quod Matthæus abunde
Atquid est testatus, nunc quoque Voetiades
Testatur facili quo vix opus esse videtur,
Præsidio. O, quanta est laus tua, Schuiliade?
Fratribus ipse præis, qui te bene pone sequuntur,
Geryonem tecum constituuntque novum.

F. e. t.

ABRAH: BOCSTADIUS.